

ЛІТАРАТУРА ЛІ МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНнікаў БССР

№ 104 (1326)

Серада, 31 снежня 1958 года

Цана 40 кап.

Малюнак Л. Замаха.

Цэнтральнаму Камітэту Камуністычнай партыі Беларусі Прэзідыуму Вярхоўнага Савета Беларускай ССР Савету Міністраў Беларускай ССР

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Прэзідыум Вярхоўнага Савета Саюза ССР і Савет Міністраў СССР гораца вітаюць і сардэчна віншуюць усіх рабочых, сялян і інтэлігенцыю Беларусі, усіх камуністаў рэспублікі са знамянальнымі датамі — саракагоддзем утварэння Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі і Першага з'езду Камуністычнай партыі Беларусі.

Сорак год Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі і Камуністычнай партыі Беларусі — гэта гісторыя гераічнай барацьбы беларускага народа пад кіраўніцтвам ленінскай Камуністычнай партыі супраць замежнай інтэрвенцыі і буржуазна-нацыяналістычнай контррэвалюцыі, за ўмацаванне Беларускай савецкай дзяржавы, гісторыя самаадданай народнай працы ў імя перамогі сацыялізму камунізму.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя і перамога сацыялізму ў СССР непазнавальна змянілі жыццё беларускага народа, назаўсёды паклалі канец галечы і беспраўю працоўных. У рэспубліцы створаны сучасная выская развітая прамысловасць, перадавая сацыялістычная сельская гаспадарка, багатая рознабаковая культура, нацыянальная па форме і сацыялістычная па зместу.

Гістарычны пераможны сацыялізм, росквіт эканомікі і культуры Савецкай Беларусі, паслядоўна ажыццяўленне ленінскай нацыянальнай палітыкі садзейнічалі ўз'яднанню усіх беларускіх зямель у адзінай Беларускай савецкай сацыялістычнай дзяржаве.

Беларускі народ і яго слаўны авангард — Камуністычная партыя Беларусі з гонарам вытрымалі суровыя выпрабаванні Вялікай Айчыннай вайны. Больш чым мільён беларусаў мужна змагаліся ў радах Савецкай Арміі. Беларуска партызаны і падпольныя партыйныя арганізацыі паказалі высокую стойкасць і масавы гераізм у барацьбе супраць фашысцкіх захопнікаў.

Гісторыя Камуністычнай партыі Беларусі, створанай у хадзе барацьбы за Савецкую Уладу ў канцы снежня 1918 года, ведадзельна ад усёй гісторыі Беларускай савецкай дзяржавы. Кампартыя Беларусі, састаўная і неад'емная частка КПСС, заўсёды была і застаецца шчырай апорай Цэнтральнага Камітэта ў правядзенні ленінскай генеральнай лініі партыі.

Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка і Камуністычная партыя Беларусі ўступілі ў пятае дзесяцігоддзе сыйго існавання поўна творчых сіл. Разам з усімі народамі Савецкага Саюза рабочыя, сяляне і інтэлігенцыя Беларускай ССР дастойна сустракаюць XXI з'езд Камуністычнай партыі, шырока разгортваюць сацыялістычнае спарорніцтва за далейшым уздым прамысловасці, за ажыццяўленне рашэнтву снежаньскага Пленума ЦК КПСС у сельскай гаспадарцы, імкнучы ўнесці свой дастойны ўклад у ажыццяўленне грандыёзнай праграмы разгорнутага будаўніцтва камуністычнага грамадства ў нашай краіне. Камуністычная партыя Беларусі паслядоўна змагаецца за ўмацаванне і развіццё дружбы народаў нашай вялікай многанароднай сацыялістычнай дзяржавы.

Жадаем таленавітаму і працавітаму беларускаму народу новых вялікіх поспехаў у развіцці сваёй прамысловасці і сельскай гаспадаркі, навуцы і культуры, у павышэнні матэрыяльнага дабрабыту, у будаўніцтве камунізму. Выказваем шчырае ўпэўненасць, што працоўныя Беларусі будуць і надалей ісці ў першых радах будаўнікоў камуністычнага грамадства.

Няхай жыве квітнеючая Беларуска Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка! Няхай жыве слаўная Камуністычная партыя Беларусі! Няхай жыве наша магутная савецкая Радзіма — краіна, якая будзе камунізм!

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КПСС

ПРЭЗІДЫУМ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА СЯЮЗА ССР

САВЕТ МІНІСТРАЎ СССР

Велічныя здабыткі, натхняючыя перспектывы

Слаўны гістарычны шлях у братняй самі народаў СССР прайшла Беларусь за гады Савецкай улады. Вялікімі дасягненнямі ў развіцці прамысловасці, сельскай гаспадаркі, ва ўздыме навуцы і культуры адзначае наш народ сваё нацыянальнае свята — 40-годдзе Камуністычнай партыі Беларусі і БССР. Узнагароджанне рэспублікі ордэнам Леніна — высокая ацэнка працоўных подзвігаў Беларускага народа.

Дараваліся Беларусі была адной з адсталых у эканамічных і культурных адносінах усёй краіны царскай Расіі. 80 працэнтаў насельніцтва было непісьменным, а ў асобных вёсках непісьменнасць была сур'езнай. З усім адсутнічалі школы з навучаннем на беларускай мове. Не было вышэйшых навуковых устаноў. Недаступным для народа было прафесіянальнае мастацтва, жываніс, музыка. Затое свядомасць народа атручвалі рэлігійным дурманам шматлікія царквы, касцёлы, паны і ксяндзы.

За кароткі тэрмін Беларусі, дзякуючы братняй дапамозе вялікага рускага народа і іншых народаў СССР, ператварылася ў індустрыяльна-калгасную рэспубліку з высока развітай культурай, нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зместу. У гарадах і вёсках рэспублікі адбылася сапраўдная культурная рэвалюцыя, выраслі шматлікія кадры народнай савецкай інтэлігенцыі.

З кнігай у нас дзяпер сабраюць і стары і малы, рабочы і калгаснік, студэнт і будаўнік. З 1919 года па 1958 год у БССР выдана каля 22 тысяч назваў кніг агульным тыражом больш 250 мільянаў экзэмпляраў. У рэспубліцы працуюць дзяпер больш 20 тысяч бібліятэк з дзіўным асяродкам каля 48 мільянаў тамоў. Культурна-асветную работу сярод працоўных праводзяць таксама каля шасці тысяч клубных устаноў і 2 700 кіна-устаноў. Каля 200 тысяч працоўных удзельнічаюць у гуртках мастацкай самадзейнасці. Дзекада самадзейнага мастацтва, якая нядаўна адбылася ў Мінску, паказала вялікія мастацкія таленты народа. Палвіліся новыя самадзейныя сімфанічныя аркестры, оперныя калектывы, аркестры народных інструментаў, народныя тэатры.

Плэнны ўплыў на развіццё Беларускай літаратуры і мастацтва аказвала і аказвае рускага народа і іншых народаў нашай краіны. Беларуска літаратура за гады Савецкай улады вырастае ў вялікую ідэалагічную і культурную сілу, якая дапамагае партыі і народу вырашаць задачы камуністычнага будаўніцтва. Імёны народных паэтаў БССР Янкі Купалы, Якуба Коласа, народнага пісьменніка К. Крапівы, а таксама пісьменнікаў П. Броўкі, П. Галубі, М. Лынькова, М. Танка, А. Куляшова, І. Шамякіна і многіх іншых шырока вядомы за межамі рэспублікі. Прямочным укладом у шматнацыянальную савецкую літаратуру апошні год з'яўляюцца новыя творы беларускіх літаратараў, прысвечаныя самаадданай барацьбе рабочых, сялян, інтэлігенцыі за ўздым прамысловасці і сельскай гаспадаркі, за ўмацаванне дружбы паміж народамі і міру на зямлі. Гэта перш за ўсё раманы П. Броўкі «Калі зліваюцца рэкі», І. Шамякіна «Крыніцы», Ул. Карпава «За годам год», Т. Хадкевіча «Даль паляна», вершы М. Танка, П. Панчанкі, чатырохтомны раман М. Лынькова «Векі памыялі» і іншыя.

Здаўна славіцца беларускі народ сваёй музыкай, любоўю да песеннай творчасці. Савецкая ўлада адкрыла шырокі прастор для талентаў. Цяпер у рэспубліцы ёсць вялікі атрад кампазітараў, выканаўцаў-прафесіяналаў. Створаны ўсе жанры нацыянальнай музыкі: опера, балет, сімфонія, інструментальныя творы. Народныя матывы ляглі ў аснову Беларускай професіянальнай музыкі і ў сваіх лепшых узорах увайшлі ў творчасць беларускіх кампазітараў. Апроч шырока вядомых твораў беларускіх кампазітараў, за апошні час паявіўся рад новых, значных работ. Да слаўнага юбілея Тэатр оперы і балету — буйнейшы цэнтр музычнай культуры рэспублікі — з поспехам пастаніў оперу А. Туранкова «Яснае світанне» (лібрэта А. Бачылы). Опера прысвечана ўз'яднанню Беларускага народа ў адзінай Савецкай дзяржаве. Нядаўна адбылася і прэм'ера балету Г. Вагнера «Падстаўная нявеста» (лібрэта Я. Рамановіча). Пятае сімфонія Я. Цікоцкага атрымала грамадскае прызнанне. Конкурс на лепшую сучасную песню, які прайшоў нядаўна, даў рад новых твораў гэтага жанра.

З кожным годам растуць маладыя кадры работнікаў мастацтва. Папыраецца сетка навуковых устаноў. Побач з Дзяржаўнай кансерваторыяй, Тэатральна-мастацкім інстытутам у рэспубліцы існуюць шэсць музычных, мастацкае і харэаграфічнае вучылішчы, 55 музычных і мастацкіх школ. Плённа працуюць мастакі Беларусі. Аб гэтым гаворыць юбілейная мастацкая выстаўка ў гонар 40-годдзя Камуністычнай партыі Беларусі і БССР. З'явілася шмат новых значных твораў жываніс, графікі і скульптуры. Вобраз вялікага правядары працоўных усяго свету Ул. І. Леніна ўвабляе ў новых работах К. Касмачова «Напярэдадні», скульптара А. Глоба, Э. Лагура. Вялікае палітычнае, прысвечанае ўме ўтварэння БССР, напісаў мастак Д. Шыбіцкі («На першым Беларускам з'ездзе Савецкага»). У многіх жанравых работах паказаны вобразы савецкіх людзей — рабочых, калгаснікаў, моладзі, якія сваёй працай усаляюць нашу Радзіму, ствараюць яе багацці.

У 1958 г. на сценах адзінаццаці тэатраў БССР паявілася каля 80 новых спектакляў, у тым ліку значная колькасць па п'есах беларускіх аўтараў. Акадэмічны тэатр імя Я. Купалы падрыхтаваў п'есы К. Крапівы «Людзі і дзяблы» і І. Мележа «Дні нашага нараджэння». Віцебскі драматычны тэатр інсцэніраваў трылогію Я. Коласа «На ростанях», Руска тэатр імя М. Горькага рыхтуе спектакль «Улада» А. Кеслера — аб станаўленні Савецкай улады ў Беларусі. Наш малады Тэатр юнага глядача стварае спектакль па першай п'есе І. Шамякіна «Не верце цішні» — аб рэвалюцыйнай ільнясці савецкіх людзей. Паставілі таксама новыя спектаклі Брэсцкі, Магілёўскі, Гомельскі, Гродзенскі, перасоўны Бабруйскага драматычнага тэатраў. Дзяржаўная акадэмічная харавая капела, народны хор, сімфанічны аркестр і аркестр народных інструментаў, аэстрада і філармонія падрыхтавалі новыя святочныя праграмы.

Апошнія работы беларускіх кінематаграфістаў атрымалі адобранне і грамадскае прызнанне. Дакументальныя фільмы «На зямлі Беларускай», «Мы жывём у Мінску», «Яны ўступілі ў жыццё» расказваюць аб савецкіх людзях і іх выдатных працоўных справах. Мастацкая кінакарціна «Чырвоныя ліцы» (рэжысёр Ул. Корш-Саблі), якая з поспехам прайшла на экраны нашай краіны, і «Гадзінік спыніўся а поўначы» (рэжысёр Н. Фігуровіч) сведчаць аб творчым росце калектыву кінастудыі «Беларусьфільм».

Творчыя кадры рэспублікі выдзяляюць вялікую палітычную і культурную працу, яны робяць справядлы перад партыяй і народам. У Мінску разгорнуты выстаўкі выяўленчага мастацтва, народнай творчасці, друку, тэатра; у рэспубліцы праходзіць дзекада савецкіх спектакляў, паказ Беларуска гісторыя-рэвалюцыйных кінафільмаў.

Г. КІСЯЛЕУ, міністр культуры БССР

Радзіма і сёсці Вярхоўнага Савета КПСС.

У вырашэнні задач сямігадовага плана вялікага адказнасці ускладненца на работнікаў ідэалагічнага фронту, на дзялоў культуры. Сваёй творчасцю, сваёй штодзённай песняй сувязю з жыццём краіны прадстаўнікі літаратуры і мастацтва, усе работнікі культуры павінны дапамагаць народу ажыццявіць вялікую гістарычную задачу — пабудову камунізму.

Сямігадовы план узнімае на новую высокую ступень культурнае будаўніцтва ў Савецкай Беларусі. Гэта ўсё нас радуе і натхняе на творчасць, на працу. К канцу сямігадоўкі ў гарадах і вёсках рэспублікі будзе пабудавана вялікая сетка дорабаратных устаноў культуры. Бібліятэкі, клубныя ўстановы будуць не толькі на цэнтральных сядзібах, але і ў буйных прыгарадах калгасаў. У 1958 г. пабудавана звыш 500 калгасных клубоў. У бліжэйшыя гады частка дзяржаўных клубных устаноў будзе перададзена калгасам. У цэнтрах сельскіх Саветаў дзяржаўныя клубы будуць ператвораны ў сельскія думы культуры. У выніку ў раёне будзе створана больш стройная сістэма культурна-адукацыйна — раённы Дом культуры, сельскі Дом культуры, калгасны клуб або Дом культуры, брагальныя калгасныя клубы. Ужо дзяпер рад калгасоў ахвотна трымае за свой кошт культурна-адукацыйныя, асабліва ў музычнай адукацыі, дапамагае рыхтаваць кадры баяністаў-масажыстаў для сваіх сельгасарцельей. Савецкія задачы — у бліжэйшыя гады ў кожным калгасе стварыць добры харавы калектыв і бібліятэку.

У рэспубліцы маркуецца рэзка павялічыць кінасетку з тым, каб хапілі ўсе населеныя пункты кінапаказам. Асабліва ўвагу варта звярнуць на тое, каб у кожным буйным населеным пункце працавалі ў нас сельскія стаяцкія, каб і далей паліпшаць кінаабслугоўванне насельніцтва.

Павелічэнне выдзяленняў звышніцы стварае спрыяльныя ўмовы для развіцця мастацкай, палітычнай, навукова-папулярнай, тэхнічнай, ліцэйнай літаратуры. Калі ў 1958 г. Беларуска-выдавецтва выпусіла кніг 4,8 мільяна экзэмпляраў, мук у 1965 г. выпусіць 7,2 мільяна экзэмпляраў.

Імкненне народа да музычнай адукацыі, да мастацтва ставіць задачу пашырыць у рэспубліцы сетку музычных школ, стварыць новыя прафесіянальныя калектывы мастацтва. Ужо ў 1959 г. мы будзем арганізоўваць дзяржаўны ансамбль тапта БССР, у 1960 г. — новы перасоўны тэатр у Мінску, у наступныя гады — рад іншых тэатральных і музычных калектываў. Стварэнне новых творчых калектываў будзе спрыяць таму, што мы будзем больш сістэматычна наладжваць спектаклі і канцэрты для сельскага насельніцтва.

У нашай сямігадоўкі будзе закончана будаўніцтва кінастудыі. Гэта створыць усе ўмовы для таго, каб выпускаць у Беларусі ў канцы сямігадоўкі сем-восем мастацкіх і столькі ж дакументальных фільмаў у год.

Велічныя праграмы камуністычнага будаўніцтва натхняе беларускіх пісьменнікаў, мастакоў, кампазітараў, кінематаграфістаў, дзялоў тэатра на новыя творчыя поспехі. Сучаснае жыццё савецкіх людзей — наша вялікая рэалінасць і праміністае аўтра — невичарная крыніца творчага натхнення, зарука далейшага плынінага развіцця Беларускай культуры.

МАКСІМ ЛУЖАНІН БЕЛАРУСКАМУ НАРОДУ

Не з імглы курганоў, задрамаўшых над стромай. Не з паданняў, што вешер стагоддзю расцяс, — Грозным, свежым і плодным Кастрычніцкім громам Пачынаецца век наш, гартуецца лёс.

Не раскрой тады свет напалам навальніна, Цар бы шлях заступіў, страшны карамі бог. У краіне другой я не мог бы радзіцца, Дачытаўца да сонца ніколі б не мог.

Дужы молат і серп з нашых рук на штандары Узышлі назаўжды. Ім няма перашкод, Цар бы шлях заступіў, Усім народам таварыш, Працавіт і вялік беларускі народ.

Поім газаву трактар уласнай гадоўлі, Нашы нівы ў красе, нашы нетры ў хадзе. Мой народ!

Ты гаворыш з палёў і будоўляў, І вышэйшай трыбуны не знойдзеш нілае.

Не будзь вайны, не цураюся працы, — Калі сляжаш, ускіну на плечы ўдвая, Мне на версіях не трэба табе прысягацца. Па той прастай прычыне, што ты — гэта я.

Я — той ранні гулук, шум дубоў на узлесці, Той каваль, я выкоўваю ў аўтра ключы, Ты — крыніца мая і гаючая песня, Ты мой разум і кроў.

Нельга нас разлучыць!

У БРАТНІМ САЮЗЕ НАРОДАЎ

Шляхамі перамог

Міхась ЛЫНЬКОЎ

Божны Нова год людзі сустракаюць як добрыя свята. А наступваючы Нова год ператварыўся ў выдатнае свята беларускага народа: сорак год таму назад была заснавана Камуністычная партыя Беларусі і перша студзеня 1919 года заснавана Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка. Сорак год таму назад адбылася гэта знамянальная падзея ў жыцці народа, падзея выключнага гістарычнага і палітычнага значэння.

Сорак год... Калі параўнаць гэтыя чатыры дзесяцігоддзі з агучанай гісторыяй чалавечай грамадства, якая налічвае тысячгадоўкі, то зразумела, што час гэты сам па сабе і не такі ўжо вялікі. Але мы не забываемся на тое, што апошнія дзесяцігоддзі па сваёй насычанасці выключнымі падзеямі ў жыцці народаў, напачатковымі зменамі і рэвалюцыйнымі пераўтварэннямі пакінулі далёка за сабой чыстыя стагоддзі мінулага.

Сорак год назад беларускі народ быў выведзены, калі можна так сказаць, з гістарычнага падполля, у якім ён быў па сутнасці на працягу некалькіх стагоддзяў. Гэта былі тымі старанамі заганялі туды дарэгія сапраўды. З усіх сіл, усімі сродкамі — словам, бізнём, крыкамі і шчыбіцамі — яны намагаліся выбіць з яго ўсё, што рэшткі сацыяльнай і нацыянальнай свядомасці. Яны катарынілі забаранілі ў афіцыйным ужытку такія словы, як «беларус» і «Беларусь». Яны называлі краіну Паўночна-Заходнім краем, а яе насельніцтва проста мясцовымі жыхарамі. І гэтых тэмцаў яны разглядалі як непалабачанае і чужае існаванне ў краіне. Сумная была гэтага жэстыка: хлеб з млінай, лучына, наўтун, першабытная палатніная аправа, прымытнае драўлянае сажа, барана з лавыных скуоў, атрутны туман на балотах і такі ж туман забабонаў, неўвеса, адсталасці. І над усім гэтым беспасветная ноч бясспраўна, сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту, адзкі, нагарды, жалівага беднасці, якую не прыкрые аніякімі экзатычнымі ляхманамі.

Яшчэ цяжэй жылося беларускаму народу раней, калі ён знаходзіўся пад уладай літоўскіх і польскіх феодалаў. Асабліва пагоршылася яго жыццё пасля таго, калі Люблінскай унія, калі польскія пань атрымалі выключную ўладу над беларускім народам, калі на беларускіх землях, як і польскія феодалы і чорная зурка аграў. Умовы жыцця беларускага народа складваліся часам так цяжка, што задалася: народ ніколі не выбарачна з таго безвыходнага тупіка, куды ён трапіў на волі гістарычнага лёсу, што ў змрок гістарычных задушаркаў павярнуўся згіне след народа і не застанецца ніякага знаку аб яго колішнім жыцці, аб яго дзейнасці, яго марак і спадзяваннях.

Але гэта толькі здавалася. Якімі б ні былі цяжкімі ўмовы жыцця беларускага народа, ён ніколі не спыняў рашучага супраціўлення сваім прыгнятальнікам. Гісторыя ведае сотні і сотні крывавых паўстанняў народа супраць сваіх ворагаў. Шматлікія былі рэвалюцыйныя выступленні і беларускага сялянства, а пазней і рабочых у канцы XIX і пачатку XX стагоддзя.

Праз вянкі суровай явалі, наглядчы на самую жаліва праследванні, сацыяльны і нацыянальны прыгнёт, беларускі народ праіснаваў на язгасную веру ў лепшую будучыню, у прыход светлай долі і яснай волі. Ён захаваў сваю мову, усе скарбы свайго багатага духоўнага свету, усе здатнасці свайі вуснай творчасці — песні, казкі, паданні, найлепшыя свае звычкі і традыцыі. І хоць называў ён свае часамі тутэйшымі і тубільцамі — у гэтым не было праўлення той зыкай забітасці, аб якой гаварылі яго ворагі. У гэтым была своеасабліва, незаслаўная іронія народа над самім сабой, народа, які, наглядчы на ўсе нягоды і няшчасці, усё ж разумеву і сваю годнасць і сваё месца ў жыцці чалавечай грамадства. І ён страіна веры і страіна чакаў тых светлых дзён, калі ўрашце і ён, па вобразнаму слову Янкі Купалы, зможа «людзьмі звацца».

І вось прыйшоў урашце гэты доўгачаканы дзень. Як першы вясновы гром абуды, паводзе народных павер'яў, усе сквае сілы зямлі, так і гримотныя раскаты Вялікай Кастрычніцкай Рэвалюцыі абудзілі змрочныя прастворы былой імперыі і заклікалі да актыўнай гістарычнай творчасці ўсе заняволеныя народы былой царскай Расіі. Прамяністы агні Кастрычніцка асветлілі дарогу многім і многім народам да сапраўднага чалавечага шчасця, такой з такімі пакутамі і рэдкімі ўладамі і частымі паражэннямі, з наземні і расчараванымі нястомна шукала ў мінулым не адно пакаленне.

Кастрычнік нанёс сакрушальны ўдар па ўсю камуністычнаму свету, удар, які пампаў на сутнасці пачатак канца гэтага свету. Кастрычнік ажыццявіў зававетны марш працоўных аб сапраўднай свабодзе чалавечай, аб развіццёні яго

рычнае ўз'яднанне народа ў адзінай Беларускай Савецкай дзяржаве. Якія велічынны перепектывы адкрыліся перад народам, перад яго шчаслівай рэспублікай, уздарагоданай у тым гадзі орданам Леніна! Распачата было ажыццяўленне многіх і многіх новых планаў, новых творчых задум.

Верагомыны напад гітлераўцаў сараў на некалькі год стваральную працу народа. Фашысты прынеслі на беларускую зямлю нечуваным пакуты працоўным, жахі азрадага тэрору, несутрымнага грабжу і разбою. Але не было на свеце той сілы, якая магла б скарыць беларускі народ, паставіць яго на калені перад фашысцкімі вылюдкамі Германіі. Ён сустрэў нахабнага ворага кулямі і гранатамі, ён напісаў на сваіх баявых сцягах словы клятвы, словы закліку: кроў за кроў і смерць за смерць. Партызанская вайна стала ўсенароднай. На смяротны бой з ворагам ішлі малодцы і пахляды, ішлі мужчыны і жанчыны, юнакі і падлеткі. Рукамі жанчын выкананы былі смяротны прысуд галоўнаму кату беларускага народа гаўляйтару Кубе. Мужны барацьбой народа кіравала партыя Леніна. Тысячамі і тысячамі гітлераўцаў знайшлі сваю ганебную смерць у беларускіх лясах і балотах, у палках гарадах і сёлах. Партызанская барацьба вылучыла з асрочдзя народа сотні і сотні герояў. Некаторыя з іх набыві легендарную славу.

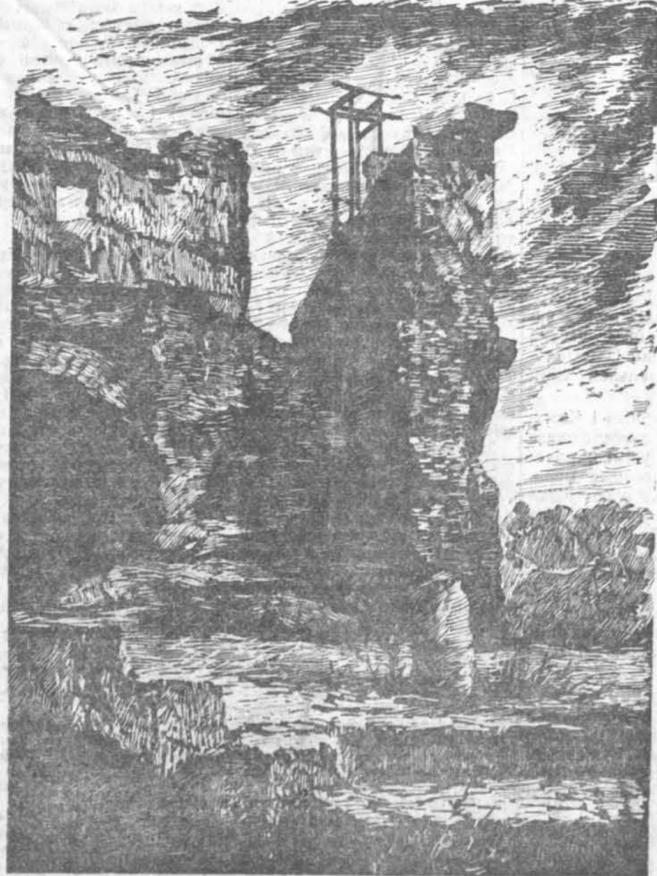
Мужна змагаліся сьмы беларускага народа і на шматлікіх франтах Айчынай вайны. Беларускі народ усё часцім уклад у агучаную перамогу над фашысцкім зварам, і сваімі гераічнымі подзвігамі памножыў сваю славу, заслужыў любі і павагу сваіх братоў — працоўных усіх рэспублік Савецкага Саюза.

Прайшоў больш як чатырнаццаць год з часу выгнання з беларускай зямлі фашысцкай нечысці. Узняліся з папільшчаў беларускі гарады і сёлы і сталі яшчэ больш прыгожымі, яшчэ больш утульнымі, чым былі яны раней. Зноў закрасавалі калгасныя нівы. Не толькі адноўлены зруйнаваныя ворагам фабрыкі і заводы, але выраслі дзясяткі і сотні новых, сярэд і прадрывемства буйнай індустрыі.

Гэтыя нябачаныя ў гісторыі велічынны здобыткі, атрыманыя за такі кароткі час, былі магчымымі як вынік вялікага працоўнага подзвігу народа, якому па-братняму дапамагалі ўсе народы Савецкага Саюза. Гэтыя здобыткі сталі магчымымі таму, што партыя Леніна, Савецкі ўрад нястомна кляпаніліся аб тым, каб не толькі дапамагалі яму ў велічыннай стваральнай працы, але і дапамагалі яму павялічваць яшчэ больш дэнава, больш прыгожае, больш радаснае жыццё, чым было да вайны.

За паспяхова аднаўленчую працу, за паспяваеныя поспехі і здобыткі народа Савецкі ўрад узнагародзіў рэспубліку другім орданам Леніна.

Урачыстыя дні перажывае беларускі народ. Адзначаючы саракагоддзе Кампартыі Беларусі, ён святкуе саракагоддзе свайі рэспублікі, яе высокую ўзнагароду. Слаўная юбілейная дата супадае з першым днём самігоддзя, якая кліча беларускі народ да новых подзвігаў, да новых перамог на славу савецкага чалавеча, на славу камунізма.

Цягасельская вяска Брэсцкай вобласці. У народзе яе называюць «Вёскай Наганавы». Тут у першыя дні Айчынай вайны стаўлі насмерць байцы падраздзялення, якім камандаваў лейтэнант Аляксей Наганав.

Малюнак І. Мядзведзева.

Хвалючыя і незабыўныя падзеі

Наша рэспубліка і яе Камуністычная партыя адзначаюць свой саракагоддз юбілей. З гэтым шляхам, поўным барацьбы і стваральнай працы, у кожнага з нас звязана шмат хвалючых і незабыўных падзей. Асабліва дарагое, блізкае і роднае гэта свята для нас, непародных уздольнікаў і сведак устанавлення Савецкай улады на Беларусі.

У рады леныскай партыі я ўступіў яшчэ ў маі 1917 г. Тады я працаваў маніфэрам мінскай электрастанцыі. Рабочыя выбралі мяне ў склад Мінскага Савета рабочых і салдатскіх дэпутатаў. У дні Кастрычніцка 1917 года я прымаў удзел у барацьбе за ўладу Саветаў. Затым быў прызначаны камісарам гарадской гаспадаркі. Уздольнічаў у разгоне гарадской думі, якая не хацела выконваць распараджэнні Мінскага Савета. У 1918 годзе мяне і маім партыйным таварышам давалася са зброй і руках абараняць маладзю рэспубліку ад нямецкіх захопнікаў. Там я быў камісарам станцыі Орша. Пасля выгнання нямецкі акупантаў з Беларусі тры гады працаваў старшынёй Смаленскага Савета рабочых і чырвонаармейскіх дэпутатаў. А пасля многія гады знаходзіўся на партыйнай рабоце.

З усіх мною перажытых радасных і хвалючых падзей сягоння асабліва хочацца ўспомніць аб рабоце і з'яду Камуністычнай партыі (большавікоў) Беларусі, дэлегатам якая я быў. Гэта было роўна 40 год назад. Тады мы сабраліся на VI Паўночна-Заходнюю абласную канферэнцыю РКП(б). Дэлегацы ў большасці былі з рабочых і чырвонаармейцаў. Мы бурнымі аплашчэнтамі сустралі павяданенне аб тым, што на ініцыятыву У. І. Леніна ЦК РКП(б) прыняў рашэнне аб стварэнні БССР і аб афармленні Камуністычнай партыі Беларусі.

Дэлегацы ў сваіх выступленнях з усімі большавіцкай прыціпавасцю і прамотай выкрывалі і білі буржуазна-нацыяналістычныя аргументы, якія прабраліся ў нашу партыю і патрабавалі стварэння Беларускай партыйнай арганізацыі незалежна ад ЦК РКП(б).

З'езд стаў непарушна на леныскай пазіцыі і адобрыў рашэнні Цэнтральнага Камітэта нашай партыі. У тэлеграме на імя У. І. Леніна мы дэлегацы з'езду, пісалі: «Шлім вам, дарагі таварыш Ленін, сваё гараче прывітанне, як натхнёнаму праватару працарства ўсіх краін і ўсіх часці».

У сваіх рашэннях з'езд адзначаў, што стварэнне Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі будзе садзейнічаць умцаванню сама беларускіх рабочых і сялянцаў.

а таксама ўмацаванню братніх сувязей паміж беларускім і вялікім рускім народам.

З'езд зацвердыў склад Часовага рэвалюцыйнага рабоча-сялянскага ўрада БССР, які 1 студзеня 1919 года апублікаваў Маніфест аб аб'яднанні Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Выказваючы волю народных мас, дэлегацы з'езду ў сваёй адозве заявілі, што беларускі народ не хоча ніякай другой улады, апрача ўлады Саветаў рабочых і сялянскіх дэпутатаў. У гэтай адозве з'езд звяртаўся да беларускага народа і заклікаў яго падняцца на абарону свайі маладой рэспублікі, якой пагражаў ўнутраны інтэрвентызм заходніх імперыялістычных дзяржаў.

На рашэнні з'езду гораха адзукнуліся беларусы, босяка, галодныя ішлі ў рады Чырвонай Арміі і разам з рускімі, украінцамі, латышамі і іншымі народамі нашай краіны баранілі ад ворагаў заваезы Вялікага Кастрычніцка.

Як толькі з'езд закончыў работу, мы пачалі расцямляць шырокім працоўным масам яго гістарычныя рашэнні. У вёсках і гарадах адбыліся мітынгі. Людзі з адбрабронем віталі палітыку Савецкага ўрада і Камуністычнай партыі. Ды як было не вітаці! Беларускі народ упершыню за сваю гісторыю атрымаў дзяр-

жаўную незалежнасць. Больш таго, уся зямля памешчыкаў, мастастроў, паркваў, касцёлаў і духавенства з усім жылым і мёртвым інвентарам, а таксама ўсе лясы, воды і нетры зямлі, як гаварылася ў Маніфесте, становіліся здабыткам працоўнага народа. Усе фабрыкі, заводы і банкі, чыгункі, шляхі аносін, паштовыя, тэлеграфныя і тэлефонныя сеткі аб'ядналіся з дабыткам рабочых і бяднейшага сялянства.

І вось спаўняецца 40 год, як беларускі народ пад кіраўніцтвам роднай Камуністычнай партыі гаспадарыць на сваёй зямлі.

Шмат было зроблена добрых спраў за гэтыя гады. Далёка пайшла наперад прамысловасць і сельская гаспадарка, навука і культура Савецкай Беларусі.

Велічынны перспектывы адкрывае перад рэспублікай новы самігоддз плян. Сёння нашы сэрцы перапоўнены гордасцю за выдатныя дасягненні нашай Айчыны.

Усімі сваімі перамогамі ў мірнай стваральнай працы і ў баях супраць знешніх і ўнутраных ворагаў за незалежнасць свайі Радзімы мы абавязаны роднай Камуністычнай партыі.

В. ВАШКЕВІЧ, дэлегат I з'езду Камуністычнай партыі (большавікоў) Беларусі.

ПЕСНІ ПРЭМІЯВАНЫЯ НА РЭСПУБЛІКАНСКІМ КОНКУРСЕ У ГОДНА 40-ГОДДЗЯ БССР

Музыка М. ТРАХТЭНБЕРГА.

Словы Адама РВСАКА.

1. Ты святкуй, Беларусь, сваё свята святкуй. Вясноваю красой ты зуседзі красуй. За стагамі гацей ларэціх пасаджай. Карагодным свае ты песні зноўка спявай.
2. Навагодніх тваіх не зламалі дубоў. Не ўгасілі тваё сонна і ні якіх агнёў. На прастворах тваіх цемры ночы няма. І жыццём сваім свабодным гаспадарыш сама.
3. Сорак вёсен твае красавалі лалі. Сорак вёсен расвіталі, красавалі луці. Сорак год ты збіраа багата ўраджаў. Пра смяоў тваіх герояў слава ідзе з краю ў край.
4. Ты святкуй, Беларусь, зямлісты наш край. Нашу партыю на гэты годноў праслаўдай. Хай квітнеюць палеткі твае з года ў год. І шчасліва і свабодна хай жыць твоя народ!

Весела Ураг вясновага года квітнеў на калгасных нівах.

1. Ты святкуй, Беларусь, сваё свята святкуй, вясноваю красой ты зуседзі красуй.
2. Навагодніх тваіх не зламалі дубоў, не ўгасілі тваё сонна і ні якіх агнёў.
3. Сорак вёсен твае красавалі лалі, сорак вёсен расвіталі, красавалі луці.
4. Ты святкуй, Беларусь, зямлісты наш край, нашу партыю на гэты годноў праслаўдай.

Святкуй, Беларусь!

Музыка М. ТРАХТЭНБЕРГА.

1. Ты святкуй, Беларусь, сваё свята святкуй, вясноваю красой ты зуседзі красуй.
2. Навагодніх тваіх не зламалі дубоў, не ўгасілі тваё сонна і ні якіх агнёў.
3. Сорак вёсен твае красавалі лалі, сорак вёсен расвіталі, красавалі луці.
4. Ты святкуй, Беларусь, зямлісты наш край, нашу партыю на гэты годноў праслаўдай.

Мой родны край

На майй радзіме ёсць невялікі гарадок Слуцк. Як і кожны горад з важнай біяграфіяй, ён меў тое месца, якое было асрочдкам эканамічнага і гандлёвага жыцця акругі, рыначную плошчу па самай сярэдзіне. Гэта была даволі вялікая, працягнутая паабалы Маскоўска-Варшаўскай шляхі, вырубаваная плошча, і апаляе яна ў нас месца.

На адной палатніне яе размяшчаліся буйкі гандляроў гузікам, пернікамі, харункамі ды істужкамі, на другой — сталі фурманкі з сёў, і тут наваў тлум, пах конскага поту, адбываўся гандаль гуркамі, пубуляно, сяданінай, ашожкам, бандаркім і сталарскім вырабам, і на вазах часамі расіваўся кварта гаралкі. Асабліва тлумна і малюўніча было ў кірмашовыя дні, калі пвілі рознымі колерамі дзвявочныя дэмацканныя строі і на цынтары яе сабора хлопцы як мага больш набок збівалі свае шапкі. На дарожцы да сабора сядзелі старцы — сляпыя, блазды, бяноглі, з ляміватымі бародамі, з тонкімі шыямі, што выпіталіся з перахопленых жычкаў каўнароў зрэбных кашуль, з надзятымі ў неба неўпунчымі вахмяма. Часамі разам з імі сядзелі і хлапчучкі-павадыры і тонкімі дзіцымі галасамі цягнулі яны песні, такія бялоўныя і беспасветныя, што ад іх разрываўся сэрца.

У 1923 годзе васьм на гэтай плошчы, на той палатніне, дае сталі фурманкі, калы асабліва дарагі работнікам сувязі спатрабляся выкапаць яму над тэлеграфны слуп. Два чалавекі ламалі ўздралі брук, пачалі ўзбіваць цвёрду, стагоддзімі ўліскаваную, коўскай жыжкай нацягнутую рукоў язілку. Мешч як на мятровай гамбні грабары наткнуліся на ламаніну. Каб не пачадаць яе, грабары зграбці з нека апаляе, адступілі трохачкі ўбок і паўа яе пачалі прабіваць далей уніз. І акое ж было здзіўленне, калі над гэтай труной знайшлі дзічка дзве: яны ляжалі наўскасак пад

першай, вытыркаючы набраклімі земляной вільгацю дошкамі. І тады адлося цяжкім градом трывожыць прах продкаў — грабары засыпалі дол і пачалі ўзрываць брук на новым месцы.

Там жа ў Слуцку, на Надвальнай вуліцы, гаспадыня дому, дае я стаў на кватэру, увесну ў кутку свайго сада захацела вымапаць яму, як гэта заведзена ў гарадскіх гаспадароў, каб схаваць нечыстоўты. Рыдлёўка незвычайна шарццела, бо пад першым морным, пладаўным пластом слускай зямлі ляжала вугалё—знак далёкіх, даўна вынішчаных пажарам сядзіб. Пасля пачалі пападатна стухнелыя косты, і кірашце ў кутку гэтага сада быў выкапаны чалавечы чэрап.

Вось гісторыя твая, Беларусь. На зямлях тваіх праходзілі з агнём і мячом тэўтонскія псы-рыцары, мангола-татарскія ордны, шведы Карла XII, палкі Напалеона; разбуралі і нішчылі лабе свае ж вялікія і магчыма, аддаючы твае гарды і сёлы ў пасаг ды ў падарункі, а пасля адбываючы і дзельчы іх зноў між сабою. Не пачалі ў цябе, у народа твайго, з кім хоча ён быць, а паллі, спусташалі, знішчалі аж да таго, што ад гарадоў і сёл тваіх не аставалася і знаку. Гэта ж ясна, што толькі пасля карэннага вынішчэння, калі ад паселішчаў аставаліся адны паодлішчы, можна было на месцы колішніх могілак рабіць бараную плошчу, не баячыся граха перад богам, а на касцях людзей засаджываць сады. Коўкія па зямлях тваіх праходзіла вялікіх і малых войнаў, нават на людскай палатні ўжо, калі крамсалі і рвалі пела тваё на кавалкі. І коў-

ны прышлелі стараўся скарыць лабе. Коўкія ж смяоў тваіх, мая Радзіма, знішчана з пахаўваннем і без пахаўвання, невадома кім і калі, коўкія сперлася іх сядаю, коўкія іх касцей прыляла і ўкрыла ад гора людскага ты ў зямлі свайі. Вось які быў твой лёс, Беларусь.

І не дзіва, што знайшла ты сілы і паклікала лепшых смяоў сваіх да барацьбы за Кастрычнік, паходню якая запаліў у сэрцах чалавечых Ленін. На палях тваіх ішла вайна, калі на ўвесь свет пратрымеў сігнал з «Аўроры». Ты першая прыняла апчараны штыкі ў свае грудзі, каб не пуціць ворагаў Рэвалюцыі ў сарца яе — у Маскву. Але зналата многа пралёлося крыні твае і заката многа інтэрвентыў акружыла дзяржаву Савецкіх Рэспублік, каб сьмы твае маглі абараніць цябе. — толькі сто лаён пратрымала ты ў руках сваіх сцяг Рэвалюцыі — гора, над галавою. На пахаўванне твае сабралася цэлая зграя малых і вялікіх грабешнікоў і бандытаў — у кованых ботах армія Вільгельма II, у канфедэратах — легіёны Дубар-Муеніцкага, стракмятышны і свае «банкі» і «завішчелі» — зраднікі і вірадікі, у авечых калматых шапках і ў шыньлях з заморскага сукна булак-булабучкіх налетчыкі і аблазелы «рыцары» з БНР. Усім ім хацелася закабленна твайго, матці мая, усім ім хацелася жыць з сокаў і мавала прапанігата народа твайго, Радзіма мая, Беларусь.

Толькі сцяг Рэвалюцыі перад ворагам ты не скінула — яго ўзялі ў цябе надзейныя рукі Леныскай партыі, перадаўшы яго ў падполле. Гэта яны, твае рукі, перавылі і залечалі раны твае, абаранялі куткі тваіх хат, аберагалі лясы і палі твае. Гэта яны, твае людзі з Леныскай партыі, сунулі сёлы твае жарам гарачых і найчысцейшых надзей, палымалі на барацьбу гарды і сёлы твае, прывялі на

СЯБРОЎСКІЯ СУВ'ЯЗІ

Пасмямся

Пісьмо са штампам «Міжнародна» прыбыло ў Дом культуры Мінскага гарпрамсавета. Там у гэты час ішлі рэцэпты — удзельнікі мастацкай самадзейнасці рыхтаваліся да чарговага канцэрта.

Праз хвілінку аб пісьме даведаліся ўсе танцоры, спявакі, аніматары, музыканты загарэліся жаданнем хутэй завесці на сцэну іх сяброў з далёкай Албаніі. У тым, што атрымаўся даведаць імя іна агульна, ніхто не сумняваўся. Бо кожны з іх прымаў удзел у абмеркаванні таго пісьма, якое было паслана ў Тырану з дэлегацыяй Албанскай Народнай Рэспублікі, якая гаспаляла ў Мінску ў сёлютым годзе.

І вось адказ атрыманы. Шчырае, напісанае ад усяго сэрца пісьмо, хвалюе кожным сваім словам.

— Вашы поспехі — гэта нашы поспехі, — пішуць маладыя албанцы.

Яны раскажываюць, як юнакі і дзяўчаты тыранскага прамаквалерыва тэкстыльных тканін змагаюцца за выкарыстанне і перавыкананне вытворчых планаў, як павыжаюць прадукцыйнасць працы і ўдзельнічаюць у пошуках зберажлівасці і эканоміі. Паведамляюць аб пастаючым культурна-масавым рабоце ў іх краіне.

«Дарэгія браты і сёстры! У знак нашай любові, у знак та-

го, што мы памятаем пра вас, — напіраваем вам кніжку песень нашага народа, у якой ёсць партызанскія песні, песні пераможцаў будаўніцтва, народныя бытвіцы... — пішуць албанцы.

Зарубежныя сябры просіць раскажыць, як у Савецкім Саюзе наладжваецца работа мастацкай самадзейнасці, хочучы пераняць іх вопыт.

— Абавязкова раскажам, — гаворыць дырэктар Дома культуры С. Гольдман.

З радасцю пішуць мінчане албанскім сябрам, аб тым, што іх калектыву лашчаслівяла пабыць у сталіцы — Маскве, што яны выступалі ў Цэнтральным Доме работнікаў мастацтва і цэпла былі прыняты масквічамі. Дзяліліся сваімі ўражаннямі аб паездках у Калінінград, Вільнюс, Рыгу, Віцебск і іншыя гарады індый краіны. Расказалі аб тым, што іх калектыву, рыхтуючыся да свайго нацыянальнага свята — 40-годдзя Беларускай Рэспублікі, у тым, што атрымаўся даведаць імя іна агульна, ніхто не сумняваўся. Бо кожны з іх прымаў удзел у абмеркаванні таго пісьма, якое было паслана ў Тырану з дэлегацыяй Албанскай Народнай Рэспублікі, якая гаспаляла ў Мінску ў сёлютым годзе.

І вось адказ атрыманы. Шчырае, напісанае ад усяго сэрца пісьмо, хвалюе кожным сваім словам.

— Вашы поспехі — гэта нашы поспехі, — пішуць маладыя албанцы.

Яны раскажываюць, як юнакі і дзяўчаты тыранскага прамаквалерыва тэкстыльных тканін змагаюцца за выкарыстанне і перавыкананне вытворчых планаў, як павыжаюць прадукцыйнасць працы і ўдзельнічаюць у пошуках зберажлівасці і эканоміі. Паведамляюць аб пастаючым культурна-масавым рабоце ў іх краіне.

«Дарэгія браты і сёстры! У знак нашай любові, у знак та-

мы для выканання нацыянальнага свята народаў Паўночнай Албаніі.

Самадзейныя артысты Мінскага прамаквалерыва вырашылі ў сваю чаргу паслаць у Тырану 16 беларускіх нацыянальных касцюмаў, у якіх малалікі албанцы ў сёбе на радзіме змогуць выконваць «Вуды» і «Люданскую польку». А тут, у Мінску, самы лепшы танцор ўжо развучае рухі напяралнага танца народаў Паўночнай Албаніі. У рэпертуары мастацкай самадзейнасці Дома культуры Мінскага гарпрамса-

вета да польскіх, чэшскіх, румынскіх, болгарскіх і кітайскіх танцаў цяпер дабаўляецца і албанскі.

Добры пачатак пакладзены Домам культуры Мінскага гарпрамсавета. Моцна дружба завязалася паміж самадзейнымі артыстамі Мінска і Тыраны.

М. АСТАХАУ.

На здымку: Яўгені Мінкевіч, Рэгіна Рымаровіч, Сяргей Кастрыцкі і Ніна Ясічык развучваюць нацыянальны танец народаў Паўночнай Албаніі.

Прымаючы ганаровую вахту. Новы тысяча дзевяціццаць гадоў першы год новай слаўнай сімвалікі, крохотныя сяміміліметровымі крокамі па прасторах Вялікай Радзімы.

Поўны сіл і энергіі прыходзіць ён і ў сталіцу нашай рэспублікі.

І не з пустымі рукамі ідзе Новы год у родную Беларусь. З усіх гарадоў і вёсак, з фабрык, заводаў, калгасаў і саўгасаў — з усіх рэспублік свабодных і насамрэч шчырых прывітанняў і сардэчных віншаванняў са слаўнай саракагоддзем нашай рэспублікі.

І самы лепшы падарунак Новому году — радасць і вяселле, якой сустракаюць яго ўсюды — у клубах, палках культуры, у дамах і на залатых святлом вуліцах і плошчах, дзе так вясела пераміргваюцца з сапраўднымі зоркамі чырвоныя зоркі і гірляндзі шматкаляровых агнёў з гіганцкіх ёлак...

Так можа радавацца, смяяцца і вяселіцца народ, які мае ясныя планы і светлыя перспектывы, які ўпэнены ў заўтрашнім дні, народ, які з'яўляецца сапраўдным гаспадаром свайго лёсу, свайго жыцця.

Пасмяёмся! — так называў свой верш, прысвечаны сёмай гадавіне Кастрыцкай, Уладзімір Маякоўскі. У ім паст здарова памяняўся з тым, хто прапракаў, што «Савецкі і тыдзень не пратрымаюцца», што «камуністам надзея няма».

Прайшло ўжо не сем, а сорак адзін год, і сёння ўсё з большай паставай мы можам уладзецца за пастам паўтарыць:

— Нам ёсць над чым пасмяяцца!

І сапраўды, гэтулькі год каркала заморская чорная груда, якія толькі белыя і катастрофічныя не прадавалі Саветам усялякіх буржуазных міністраў, магнатаў капітала і іх верныя служкі.

— Электрыфікацыя Расіі? Гм-гм-гм! — скаліў зубы нейкі амерыканскі кароль халадзільнікаў і ўладар кампаніі «Джэнерал электрык».

— Га-га-га! — падхопіла палая зграя на Уол-Стрыце і Сіці — Саветы хочучы будаваць электрастанцыі! Ну і пацеха ж з гэтымі камуністамі! Ім патрэбныя ж дзесяцігоддзі, каб адлучыць і капіцілі прайсці да звычайнай газулікі. А яны...

Аспеленныя лютай нявінасцю да Савецкай Расіі, яны не маглі, а правільней — не хацелі ўбачыць першых электрастанцый. Тыя, хто да сіпату ў горле крычалі: «Не дапусцім першай гадавіны Савецкай», не дапусцілі і думкі, што Днепрабуд і Волхабуд — гэта былі ўжо не «большавіцкія жаравы ў неба», як яны трубілі на ўвесь свет, а савецкая сапраўднасць, выдатны прадзвіск таго, што з цягам часу прастора Расіі пакрыюцца буйнейшымі гідрэлектрастанцыямі, што менавіта ў Савецкай Расіі павяліча першая атамная электрастанцыя, першы атамны лядокол, першы спадарожнік Зямлі...

— Механізацыя сельскай гаспадаркі?! — скаліў зубы англійскі ці французскі каланізатар. — І гэта ў Расіі, дзе замяло калупаць драўлянай сахой пры дапамозе рукавіка ў адну конскую сілу пад назвай Січка-бурка? На Січку-бурцы хочучы выкаваць нейкую пшчэлю? «Нью-Йорк Таймс» пісала тады: «Пяці-

гадовы план, які паставіў перад сабой выклік пачуццю праці, не з'яўляецца ў сапраўднасці Гэта — спекуляцыя!»

Ненавіснікі Савецкай Радзімы раз і раз да ікаўі грэліся ад іх і не адліж разы, пасаромленыя самімі, былі вымушаны прыкласці язык калда, з усім нядаўна крытыкі «большага эксперыменту» схваліліся за сэрці былі абнародаваны тэзісы дакладчыцы М. С. Хрушчова на XXI з'ездзе ЦК Комунальнай партыі СССР на 1959—1960 гады не да смеху.

Адным словам, смяліся, смяліся, пакуль самі не сталі пачынаць нават сьрод сваіх жа фельетнаў карыкатуры.

У адных карыкатурах выглядаюць дапаможныя варажыткі больш за ўсё варажыц на картах (фічык), у другіх — зведарамі-астроля...

А вось гісторыя ў трыногах пра пайкага «буйнага іжыка».

На першым — ён ішоў з буржуазнага піска. Трымаючы газэтачку «Грамадзянская ваіна ў іх выхавалася перад сваёй маладыняй, якая любуецца маленькага сына:

— Мой артыкул! — Цяпер ты і тыдзень не пратрымаюцца!

На другім малюнку той жа друке на машыны артыкул «Ніткі на Расію». Артыкул пачынаецца такімі словамі, што «Савецкі і тыдзень не пратрымаюцца».

Нарэшце, у трэцім кадрыце дык на ладан з дапамогай кіслыя ладзішкі. Каля яго запамінаўся і сымно, якому гадоў ужо за сім паллозе скамежаная газета, але дзіўна загаловак: «Сямігадовы пачуццывы будаўніцтва». Хворы тры:

— Я кажу і кажу будзе Савецкі і тыдзень не пратрымаюцца.

Не спраўдзіліся і наезд іжык-прадзвіжнікаў на тое, што над іжыкі іжыкі, якія пасля ваіны аділіся ад амерыканскай дапамогі, пасца гісторыі.

Гісторыя і сапраўды павясе, але толькі над тымі, хто трапіў амерыканскую адулку «даламогі».

«Здаецца, што можа быць дарэўна выду? — пісаў у свой час Сяў-Шчарын. — Нітка, на нітцы кручкі кручкі чарыя... А між тым імяна імя больш за ўсё пачуць і ловацца».

Падвасальныя пачуцці вё дэка і трапляюць на кручок амерык «даламогі».

Самае смешнае — гэта, балачка, што ўсюкі падліты, якія мелка ладзі, дога верылі ў «тэхнічную астава Расіі». Верылі, але наступіў час, калі імя з'явіліся ўжо не аб «тэхнічнай астава», а аб «грамадзянска-тэхнічнай астава Расіі», які нібыта «мае аспіцыяцыю». «Мы адчуваем дыкхане Савецкага Са на нашых патыліцах», — дэмактуе радзі «Нью-Йорк Таймс» Тэрнер Кетледж — адзіляе ад нас толькі два скаккі».

«І што тады будзе, калі русіфіцыя ладзіцца больш высокага ўзроўняжыця,

ным наш?» — аж галосіць прэзідэнт універсітэта штата Аіова пан Хансэр.

Страх перад поспехамі савецкім прымуці імперыялізмам у Рыме сусіў свету наўра, які кажуць, на самым высокім узроўні. Сюды былі запрошаны больш 150 варажыт-прадзвіжнікаў накідаў генеральнага сакратара НАТА пана Славака і італьянскага прэзідэнта Гронкі. І ўсе яны разам ніяк не маглі прыдумаш рэзпінта, як «дэбій эканамічны выклік, які СССР кінуп заходніму свету».

«Савецкія тэзісы вызначаюцца агрэсіўнасцю», — адчуваючы сваё бясілле, талдысты, чуюць штатныя прадажныя прапагандажыця.

Французская газета «Юманітэ» публічна выслабала гэтыкі брахуючы а міністэрства інфармацыі, дзе міністрам савецка-здаражнік Сусталь.

«О, сустэліты! — піша «Юманітэ» — Дык будзьце ж самі такімі агрэсіўнымі. Пагражыце нам колькі варажыця, сямі, а то і пасцігадзіным рабочым днём (толькі ладвайце ўмоўна, без скарачэння заробатнай платы). Пагражыце нам ліквідацыяй беспрацоўя на вечныя часы! Найвыжыце французам самы высокі ў свеце ўзровень жыцця, ашалам над нашымі сынамі навіне страўнага небеспэка стварэння новых школ і ўніверсітэтаў. Калі ў гэтым вы бачыце агрэсіўнасць, дык будзьце ж агрэсіўнымі, чорт пабры!»

Вось так сёлета перад Новым годам французы пасмяяліся над пакулінікамі. Разам з імі смюцца ўсе прагрэсіўныя людзі.

А колькі смеху было, калі амерыканская газета «Пары матч», тры сама «Пары матч», якая іжысочно крычала аб тым, што «наўрака і тэхніка ЗША дасягнула ўжо самых вышэйшых», — тым самым трапіла палцам у неба, калі ў неба з'явіліся першыя савецкія спадарожнікі Зямлі.

Людзі, у якіх бы краіне свету яны ні жылі, уявілі прабу да Савецкім Саюзе. Яны сцвешілі ім у выглядзе новых зорак — спадарожнікаў, якія лунваюць над зямлёй, не ведаючы граніцы і паліцыіскіх каронаў. І кожны сумленны чалавек сустракае савецкіх спадарожнікаў Зямлі, які вестуноў міру і шчасця, які слаўны пасланцы вялікага савецкага народа, народа-волат, які праславіў міру працу, стварыў сваімі працавітымі рукамі і розумам сваіх таленавітых вучоных усе для таго, каб чалавек жыў мірна і шчасліва.

Савецкі народ мае пудоўныя перспектывы і светлыя мэты. У яго руках самыя смелыя, самыя велічныя сямігадовыя план камуністычнага будаўніцтва. Сем год, адзін за адным, набіраючы тэмпы, будучы крохотны па шхлу да камунізма.

Такія перспектывы не задаволены толькі нашы ворагі. Гісторыя эню пасмяецца над гэтымі чалавечкамі.

Дык падымем жа тост за смех бадажры, вяселлі і жыццерадасці, за здаровы смех народа-пераможца, народа-будаўніка камунізма. Нам ёсць чаму радавацца, ёсць над чым і над кім пасмяяцца!

Л. ВІРНА.

Святочныя перадачы

Рэдакцыя грамадска-палітычнага і мастацкага выдання Беларускага радыё рыхтавала да 40-годдзя Беларускай ССР рад цікавых радыё і тэлевізійных перадач.

Аб развіцці эканомікі і культуры рэспублікі за гады Савецкай улады, аб нахнёнай працы беларускага народа раскажэ ў сваім выступленні па радыё 31 снежня старшыня Пярэдняга Вярхоўнага Савета БССР В. І. Каліноў.

«Гэце, Беларусь, нашы песні і думы» — так названа літаратурная перадача, якая будзе перадавацца ў гэты ж дзень.

Вечарам абдуцця вядлікі канцэрт — перакладка абласцей БССР, у якой прымуць удзел лепшыя калектывы і салісты мастацкай самадзейнасці рэспублікі.

1 студзеня 1959 года будучы перадачы спецыяльным выпуску «Апошніх паведамленняў», прысвечаным вялікаму нацыянальнаму свята Беларускага народа і Новому году, літаратурна-музычная перадача «У брацкай адзінай вялікай сям'і», перадача на тэму «Нам усім па 40». Па другой праграме

цэнтральнага радыёвяшчання абдуцця «Канцэрт майстроў мастацтва Беларускай Рэспублікі».

«Навагодніе музычнае прывітання» — такі канцэрт па заяўках радыёслухачоў будзе перадавацца і студзеня.

2 студзеня абдуцця літаратурная перадача «Патрыятычныя рэспублікі аб Беларусі». У ёй прымуць удзел М. Ціханавіч, П. Тычын, В. Ланіч, Х. Панамароў і інш. Увечары будзе транслявацца літаратурна-музычны канцэрт «Славу героям павы Беларусі», перадача «Нашы планы, нашы думы ў новым годзе». Лі мікрафона выстуляць работнікі прадпрыемстваў і новабудуляў рэспублікі.

Урачыстае паслядзёньне Вярхоўнага Савета Беларускай ССР і ЦК Камуністычнай партыі Беларускай Рэспублікі, прысвечанае 40-й гадавіне з дня ўтварэння БССР і КПБ трансляруецца па радыё і тэлебачанню 3 студзеня. Увечары па радыё і тэлебачанню будзе перадавацца канцэрт з Беларускага дзяржаўнага ордэна Леніна тэатра оперы і балету.

Тэатральная хроніка

Беларускі дзяржаўны ордэна Леніна Вялікі тэатр оперы і балету наладзіў выязныя канцэрты для культурнага абслугоўвання працоўных горала Пастава.

У канцэртах прынялі ўдзел С. Друкер, З. Салаўёва, Т. Пастушына, В. Капілава, Г. Мартынаў, Ул. Глазаў, Ул. Лубяны, Т. Дзяржынскі і інш.

9 разоў перад працоўнымі Савецкай Літвы выступіла канцэртная брыгада Беларускай дзяржаўнай эстрады. Артысты М. Шышкін, Г. Ермаловіч, І. Вішнеўская, Р. і В. Вякіч, В. Чучайкін выступілі ў Вільнюсе, Каўнасе, Паявэжысе, Шаўляі, Клайпэде.

Канферэнцыя чытачоў

У Віцебскім мастацка-графічным падвучылішчы адбылася канферэнцыя чытачоў па раманау Ільі Гурскага «У агні». Аб літаратурнай творчасці пісьменніка раскажэ студэнтка Анзель.

Затым выступілі студэнты Саліцкі, Пінчук і інш. Яны падрабозна ахарактарызавалі асноўныя вобразы, адзначылі выхавальную ролю твора.

Л. ТРАФІМАВА.

Галоўныя рэдакцыя

Рэдакцыя літаратурна-музычнага і мастацкага выдання Беларускага радыё рыхтавала да 40-годдзя Беларускай ССР рад цікавых радыё і тэлевізійных перадач.

Аб развіцці эканомікі і культуры рэспублікі за гады Савецкай улады, аб нахнёнай працы беларускага народа раскажэ ў сваім выступленні па радыё 31 снежня старшыня Пярэдняга Вярхоўнага Савета БССР В. І. Каліноў.

«Гэце, Беларусь, нашы песні і думы» — так названа літаратурная перадача, якая будзе перадавацца ў гэты ж дзень.

Вечарам абдуцця вядлікі канцэрт — перакладка абласцей БССР, у якой прымуць удзел лепшыя калектывы і салісты мастацкай самадзейнасці рэспублікі.

1 студзеня 1959 года будучы перадачы спецыяльным выпуску «Апошніх паведамленняў», прысвечаным вялікаму нацыянальнаму свята Беларускага народа і Новому году, літаратурна-музычная перадача «У брацкай адзінай вялікай сям'і», перадача на тэму «Нам усім па 40». Па другой праграме

Літаратурная ёлка

У Новы год, у слаўны дзень, (Малюнак зроблены з натуры) Наперад шлях адзін вядзе Усіх байшоў літаратуры.

Хто з ёлкай тут не гаварыў... Які ж на ёй убор багаты! «Агі і зоры запаліў» Шмат хто на лапках расахатых».

Як пачала ёлка зашчы, Танкі сумніўнае радзішча На сцэцы, дзе наўкол відаць Сяды малаці-біскавіцы.

Тут Крапівы мы шум крок, Ступае мужна і шырока: — У родны елу я Нізок, Калгас ля Мінска, недзялёка.

— Ат... Лёва вылезем давай — Пераніму адразу Броўка, — У наш, на Палачыну, край, Вось там прастор, вась там анідоўка.

Ты разам, як я вам кажу, Зайкіся і такоўчы рэкі, — І паказуй ён на выклад, Адкуль бягуць на поўня рэйкі.

— А дзе Аркальд? Дзе Куляшоў? Ён вершаў шмат пісаў калісьці. — Ды нуль на студыю лашоў І зашумеў «Чырвоным лісьцем».

І Кучар тут, як гаспадар, Сазнарыма пазнаў скарты. Па філмах, нібы на атлар, Падняўся і ідзе да мэты.

Сказаў Пятраш, што без яго Душы не будзе месь брыгада. І нібы акрасаў агоні: — «Сустрачымся на барыкада!»

«Глыбокай пляшчы» да «Крыніц» «У добры час» Шамкіні крохці, Ад зарыва сваіх «Зарніц» І рукі трэ і журыць вочы.

Лынькова тэе цяжар тамоў Вялікіх, грозных і трывалых. І паўна, створыць столькі ж эню Пра наша сёння, як бывала.

На зрубце дыск надпіс Брыль І «На Быстраку» выйшаў лугам, І на яго за сотні міль Глазаяць сабры «Вачыма друга».

І Мележ тут, і іншыя шмат, На Мінск біруць яны напрамак. Заводы білка, а тэатр Амаль уперся ў самы ганак.

Іжысочна Карпаў на завод, Яго нахніе гул сталёвы. І кожны дзень «За годам год» Упарта ён шукае слова.

А Гурскага пасля «Дарог» Хвалюе творыць трыаго. Зрабіў ён спадкі, колькі мог, Жыццю ж патрэбна вельмі многа.

Скрыган правярні кожны чык, Рахункі выверыў па кнізе. Відаш, што гэты чалавек — Мастак бухгалтарскіх рэвізі.

Паблізу дзі яго сусед, Які душой аддаўся прозе. Ішоў у пазычаны свет, Шпэр — з «Юнацтва» у дарозе.

Літаратурная ёлка

У Новы год, у слаўны дзень, (Малюнак зроблены з натуры) Наперад шлях адзін вядзе Усіх байшоў літаратуры.

Хто з ёлкай тут не гаварыў... Які ж на ёй убор багаты! «Агі і зоры запаліў» Шмат хто на лапках расахатых».

Як пачала ёлка зашчы, Танкі сумніўнае радзішча На сцэцы, дзе наўкол відаць Сяды малаці-біскавіцы.

Тут Крапівы мы шум крок, Ступае мужна і шырока: — У родны елу я Нізок, Калгас ля Мінска, недзялёка.

— Ат... Лёва вылезем давай — Пераніму адразу Броўка, — У наш, на Палачыну, край, Вось там прастор, вась там анідоўка.

Ты разам, як я вам кажу, Зайкіся і такоўчы рэкі, — І паказуй ён на выклад, Адкуль бягуць на поўня рэйкі.

— А дзе Аркальд? Дзе Куляшоў? Ён вершаў шмат пісаў калісьці. — Ды нуль на студыю лашоў І зашумеў «Чырвоным лісьцем».

І Кучар тут, як гаспадар, Сазнарыма пазнаў скарты. Па філмах, нібы на атлар, Падняўся і ідзе да мэты.

Сказаў Пятраш, што без яго Душы не будзе месь брыгада. І нібы акрасаў агоні: — «Сустрачымся на барыкада!»

«Глыбокай пляшчы» да «Крыніц» «У добры час» Шамкіні крохці, Ад зарыва сваіх «Зарніц» І рукі трэ і журыць вочы.

Лынькова тэе цяжар тамоў Вялікіх, грозных і трывалых. І паўна, створыць столькі ж эню Пра наша сёння, як бывала.

На зрубце дыск надпіс Брыль І «На Быстраку» выйшаў лугам, І на яго за сотні міль Глазаяць сабры «Вачыма друга».

І Мележ тут, і іншыя шмат, На Мінск біруць яны напрамак. Заводы білка, а тэатр Амаль уперся ў самы ганак.

Іжысочна Карпаў на завод, Яго нахніе гул сталёвы. І кожны дзень «За годам год» Упарта ён шукае слова.

А Гурскага пасля «Дарог» Хвалюе творыць трыаго. Зрабіў ён спадкі, колькі мог, Жыццю ж патрэбна вельмі многа.

Скрыган правярні кожны чык, Рахункі выверыў па кнізе. Відаш, што гэты чалавек — Мастак бухгалтарскіх рэвізі.

Паблізу дзі яго сусед, Які душой аддаўся прозе. Ішоў у пазычаны свет, Шпэр — з «Юнацтва» у дарозе.

Літаратурная ёлка

У Новы год, у слаўны дзень, (Малюнак зроблены з натуры) Наперад шлях адзін вядзе Усіх байшоў літаратуры.

Хто з ёлкай тут не гаварыў... Які ж на ёй убор багаты! «Агі і зоры запаліў» Шмат хто на лапках расахатых».

Як пачала ёлка зашчы, Танкі сумніўнае радзішча На сцэцы, дзе наўкол відаць Сяды малаці-біскавіцы.

Тут Крапівы мы шум крок, Ступае мужна і шырока: — У родны елу я Нізок, Калгас ля Мінска, недзялёка.

— Ат... Лёва вылезем давай — Пераніму адразу Броўка, — У наш, на Палачыну, край, Вось там прастор, вась там анідоўка.

Ты разам, як я вам кажу, Зайкіся і такоўчы рэкі, — І паказуй ён на выклад, Адкуль бягуць на поўня рэйкі.

— А дзе Аркальд? Дзе Куляшоў? Ён вершаў шмат пісаў калісьці. — Ды нуль на студыю лашоў І зашумеў «Чырвоным лісьцем».

І Кучар тут, як гаспадар, Сазнарыма пазнаў скарты. Па філмах, нібы на атлар, Падняўся і ідзе да мэты.

Сказаў Пятраш, што без яго Душы не будзе месь брыгада. І нібы акрасаў агоні: — «Сустрачымся на барыкада!»

«Глыбокай пляшчы» да «Крыніц» «У добры час» Шамкіні крохці, Ад зарыва сваіх «Зарніц» І рукі трэ і журыць вочы.

Лынькова тэе цяжар тамоў Вялікіх, грозных і трывалых. І паўна, створыць столькі ж эню Пра наша сёння, як бывала.

На зрубце дыск надпіс Брыль І «На Быстраку» выйшаў лугам, І на яго за сотні міль Глазаяць сабры «Вачыма друга».

І Мележ тут, і іншыя шмат, На Мінск біруць яны напрамак. Заводы білка, а тэатр Амаль уперся ў самы ганак.

Іжысочна Карпаў на завод, Яго нахніе гул сталёвы. І кожны дзень «За годам год» Упарта ён шукае слова.

А Гурскага пасля «Дарог» Хвалюе творыць трыаго. Зрабіў ён спадкі, колькі мог, Жыццю ж патрэбна вельмі многа.

Скрыган правярні кожны чык, Рахункі выверыў па кнізе. Відаш, што гэты чалавек — Мастак бухгалтарскіх рэвізі.

Паблізу дзі яго сусед, Які душой аддаўся прозе. Ішоў у пазычаны свет, Шпэр — з «Юнацтва» у дарозе.

